

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobců: a) M. Rs., b) M. Rc., proti žalovanému: **Krajské ředitelství Policie Olomouckého kraje**, se sídlem tř. Kosmonautů 189/10, Olomouc, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 5. 2014, č. j. 65 A 9/2014 - 11,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 5. 2014, č. j. 65 A 9/2014 - 11, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 5. 2014, č. j. 65 A 9/2014 - 11, byla ve výroku I. odmítnuta žaloba, kterou se žalobci (dále jen „stěžovatelé“) domáhali zrušení rozhodnutí Krajského ředitelství Policie Olomouckého kraje (dále jen „krajské ředitelství“) ze dne 14. 4. 2014, čj. KRPM-48182-4/ČJ-2014-140066, kterým bylo stěžovatelům sděleno, že jejich podání ze dne 27. 3. 2014 bylo posouzeno jako další stížnost na postup příslušníků Policie ČR a věc byla předložena Policejnímu prezidiu ČR k vyřízení, ve výroku II. nebylo vyhověno žádosti stěžovatelů o osvobození od soudních poplatků a ve výroku III. byl zamítnut návrh stěžovatelů na ustanovení zástupce z řad advokátů. V odůvodnění usnesení krajský soud uvedl, že vyrozumění o způsobu vyřízení stížnosti na nezákonné jednání příslušníků policie není rozhodnutím ve smyslu ust. § 65 s. ř. s., tj. rozhodnutím, které by zakládalo, měnilo, rušilo nebo závazně určovalo práva a povinnosti právních subjektů. Jde o úkon, jímž krajské ředitelství stěžovatelům pouze sděluje, že jejich podání bylo připojeno k již probíhajícímu řízení a odesláno příslušnému orgánu. Krajský soud proto žalobu podle ust. § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl, neboť jde o přezkoumání úkonu správního orgánu, který není rozhodnutím ve smyslu ust. § 65 odst. 1 s. ř. s., a je tedy ze soudního přezkumu podle ust. § 68 písm. e) ve spojení s § 70 písm. a) s. ř. s. vyloučeno. Výrok o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce z řad advokátů krajský soud odůvodnil tím, že *„již v době podání návrhu současně s návrhem na ustanovení zástupce bylo zcela zjevné, že nejsou splněny podmínky řízení o návrhu a že tento nedostatek podmínek řízení je*

neodstranitelný“. Pro podporu tohoto závěru krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011 čj. 1 Ans 7/2011 - 19.

Proti citovanému usnesení krajského soudu podali stěžovatelé v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s., ve které vyslovili nesouhlas se závěry krajského soudu. Stěžovatelé dovozují, že nebyly dány důvody ani k odmítnutí žaloby, ani k zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce. Podle stěžovatelů má rozhodnutí o nestanovení advokáta předcházet odmítnutí žaloby, protože neměli možnost napravit vady žaloby. Poukázali i na vady řízení před správními orgány. Z uvedených důvodů navrhli, aby napadené usnesení krajského soudu bylo zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Předně je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud rozhodoval o kasační stížnosti, i když stěžovatelé nezaplatili soudní poplatek a nejsou zastoupeni advokátem. Ačkoliv povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem je obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu není v určitých věcech nutno trvat na podmínce tohoto zastoupení. K této otázce se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v rozsudku ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, dostupný na www.nssoud.cz, ve kterém uvedl, že „v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“ Obdobně lze poukázat i na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. 7 As 47/2014 a ze dne 21. 8. 2014, sp. zn. 7 Afs 154/2014. Shodně postupoval Nejvyšší správní soud i v řízení vedeném pod sp. zn. 7 Ans 2/2011, ve které vystupoval jako účastník řízení jeden ze stěžovatelů. Závěry vyslovené v citovaných rozsudcích je třeba aplikovat i v dané věci. Není-li třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků, potom není na splnění těchto zákonných náležitostí třeba trvat ani v řízení o kasační stížnosti proti takovému usnesení krajského soudu. V daném případě přitom kasační stížnost směřuje i proti výroku napadeného usnesení, kterým nebylo vyhověno žádosti stěžovatelů o ustanovení zástupce pro žalobní řízení.

Stěžovatelé v kasační stížnosti namítali, že krajský soud neměl rozhodnout o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce až v usnesení o odmítnutí žaloby, protože usnesení o případném neustanovení zástupce má předcházet usnesení o odmítnutí žaloby.

Touto otázkou se Nejvyšší správní soud již zabýval v řadě svých rozsudků. Poukázat lze např. na rozsudky ze dne 14. 4. 2005, čj. 4 Azs 72/2004 - 80, ze dne 27. 7. 2006, čj. 8 Azs 15/2006 - 84 a ze dne 13. 1. 2012, čj. 4 Ads 149/2011 - 79, všechny dostupné na www.nssoud.cz, ze kterých vyplývá, že pokud krajský soud o žádosti o ustanovení zástupce nerozhodl samostatně, ale až s konečným rozhodnutím, je třeba jeho rozhodnutí z úřední povinnosti zrušit, protože řízení bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek

nezákonné rozhodnutí o věci samé. Stejně tak lze poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, čj. 5 As 91/2012 - 31, v němž se uvádí, že „V této souvislosti je dále podstatná i okolnost, že stěžovatelka v návrhu na zahájení řízení zároveň požádala, aby ji soud osvobodil od soudních poplatků a aby jí ustanovil zástupce z řad advokátů. Krajský soud nicméně o tomto návrhu rozhodl až v předmětném usnesení o odmítnutí žaloby, kterým se řízení před krajským soudem končí, ačkoliv s ohledem na zachování procesních práv stěžovatelky tak měl učinit na prvním místě (...). I v tomto ohledu tedy krajský soud pochybil, a zatížil tak řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí.“ Obdobně lze poukázat i na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2012, čj. 5 As 7/2012 - 33, ze dne 19. 4. 2012, čj. 5 As 68/2012 - 38, či ze dne 30. 5. 2012, čj. 5 As 10/2012 - 27.

Výše uvedené lze plně aplikovat i v dané věci, neboť krajský soud rozhodl o návrhu stěžovatelů na ustanovení zástupce až v usnesení o odmítnutí žaloby. Tím, že o neustanovení zástupce stěžovatelům bylo rozhodnuto současně s odmítnutím žaloby, byli stěžovatelé zkráceni na svých právech a bylo popřeno jejich právo na právní pomoc. Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Krajský soud toto právo stěžovatelům odepřel. Nikoli tím, že rozhodl o neustanovení zástupce pro řízení o žalobě, ale tím, že tak rozhodl v usnesení o odmítnutí žaloby. Tím stěžovatelům znemožnil, v případě negativního rozhodnutí o ustanovení zástupce, zvolit si zástupce pro řízení o žalobě a jeho prostřednictvím příp. doplnit žalobu nebo činit jiné návrhy. Právo na právní pomoc totiž neimplikuje pouze právo na ustanovení zástupce, při splnění zákonem stanovených podmínek, ale také povinnost soudu umožnit i zastoupení na základě plné moci. Nejvyšší správní soud také zdůrazňuje, že ust. § 35 odst. 8 s. ř. s., podle něhož požádá-li navrhovatel o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Stěžovatelé doručili žalobu krajskému soudu dne 9. 5. 2014, tedy v době kdy ještě neuplynula lhůta pro podání žaloby, resp. lhůta pro její případné rozšíření či doplnění, přičemž i krajský soud rozhodl ve věci ještě před uplynutím této lhůty dne 29. 5. 2014. Pokud by krajský soud rozhodl usnesením o žádosti stěžovatelů, mohli by proti němu podat kasační stížnost. K tomu srv. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 1 Azs 5/2003 - 52. Toto právo jim tedy bylo upřeno. Nelze vyloučit ani to, že by stěžovatelé žalobu před uplynutím zákonné lhůty sami doplnili, resp. rozšířili. Nelze odhlédnout ani od toho, že krajský soud se při odůvodnění výroku o neustanovení zástupce opíral o rozsudek ze dne 29. 6. 2011, čj. 1 Ans 7/2011 - 19, který však na danou věc nedopadá, protože Nejvyšší správní soud přezkoumával zákonnost usnesení městského soudu, kterým byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, resp. žádost o ustanovení advokáta.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu podle ust. § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je krajský soud podle odst. 4 citovaného ustanovení vázán právními názory vyslovenými v tomto rozsudku.

O kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ust. § 109 odst. 2 s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. prosince 2014

JUDr. Eliška
Cihlářová
předsedkyně senátu